

Jan Dudziak

Lusówko, gm. Tarnowo Podgórne,
woj. poznańskie, St. 18, AZP: 52-25/47

Informator Archeologiczny : badania 23, 25-26

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Odsłonięto i przebadano 10 grobów ciałopalnych popielnicowych, większość z nich to groby popielnicowe obsypane resztkami stosu. Jedynie w przypadku grobów nr 35 i 40 uchwycono zarysy jam kształtu prostokątnego o lekko zaokrąglonych narożach. W przypadku pozostałych grobów zarysów jam nie stwierdzono.

Wyposażenie zmarłego stanowiły głównie naczynia gliniane. Jedynie w grobach nr 33 i 37 stwierdzono ozdoby z brązu (uszkodzona bransoleta oraz fragment trzonka szpili).

Przebadaną część cmentarzyska można datować na IV-V okres epoki brązu.

Materiały znajdują się w Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu.

Badania nie będą kontynuowane.

↑ Kichary, gm. Dwikozy woj. tarnobrzezkie St. 2 patrz neolit

Komarów, woj. zamojskie,
St. 9, AZP 90-90/13

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski w Zamościu

Badanie prowadził mgr Józef Niedźwiedz. Finansował WOA-K. Cmentarzysko kultury łużyckiej.

Stanowisko odkryto w 1988 r. podczas meliorowania łąk pomiędzy Komarowem, Antoniówką i Wolicą Brzozową. Podczas kopania rowu melioracyjnego zniszczono kilka grobów. W wyniku interwencji jednego z mieszkańców Komarowa, który zawiadomił WOA-K w Zamościu, przeprowadzono badania ratownicze w celu zabezpieczenia materiałów.

Założono wówczas dwa wykopu (nr 1 i 2) co pozwoliło odkryć 9 grobów oraz pewną ilość materiału luźnego w tym, m. in. sierp brązowy. Wyniki badań okazały się bardzo interesujące. Materiał wskazywał na bardzo wczesną chronologię cmentarzyska o czym świadczyły wyraźne wpływy „trzcinięckie”. Dlatego też zdecydowano się na dalsze prace.

Wykop nr 3 założono po zachodniej stronie rowu melioracyjnego (ryc. 1). Okazało się, że cmentarzysko nie obejmuje tamtego terenu. Uzyskano jednak interesujący materiał kultur „wczesnobrązowych” m. in. narzędzia krzemienne: sierp, drapacz, grocik sercowaty, dwufcienną siekierkę a także ołtopki i wióry krzemienne oraz fragmenty ceramiki. Dwa duże fragmenty ceramiki pochodziły z wierzchniej warstwy (ziemia z rowu) i są to prawdopodobnie pozostałości po zniszczonych grobach.

Jeden fragment o zdobnictwie „trzcinięckim” a technologii „łużyckiej” sugeruje ścisłe kontakty obu kultur. Można co prawda mieć wątpliwości co do tego czy ów fragment został prawidłowo zaklasyfikowany do kultury łużyckiej, ale przykład ubiegłoroczny (małe naczynie z zdobnictwem „trzcinięckim” znalezione w popielnicy kultury łużyckiej) zdaje się rozwiewać te wątpliwości.

Wykop 4 bezpośrednio przyległy do wykopów ubiegłorocznych przyniósł spodziewane efekty. Na głębokości ok. 40 cm odkryto 18 grobów kultury łużyckiej (z tego wyeksplorowano 14 a 4 widoczne w profilu pozostawiono) co podwyższa ich liczbę do 27.

Stan zachowania popielnic był bardzo zły głównie ze względu na podmokłe podłoże. Większość naczyń jednak udało się zrekonstruować. Na uwagę zasługuje popielnica z grobu 19-tego bogato zdobiona — na brzuścu żłobkami ukośnymi i poziomymi, na szyjce żłobkami poziomymi, łezkami i „jodełką”. Motyw „jodełki” znany jest, ale w innym układzie z kilku stanowisk tego terenu.

Prawie wszystkie popielnice (poza jednym wyjątkiem) miały kształt dwustożkowaty, różniły się jednak znacznie cechami drugorzędnyymi, część była zdobiona na brzuścu żłobkami ukośnymi, kilka naczyń posiadało ucha, kilka było czernionych a jedna lekko chropowata. Na cmentarzysku wystąpiło duże zagęszczenie grobów: ok. 6 na m², podczas gdy na innych cmentarzyskach z tego terenu ledwie 1-2 groby na m². Brak jak dotychczas grobów jamowych.

↑ Krzemionki, gm. Bodzechów woj. kieleckie St. 10 patrz neolit

Lusówko, gm. Tarnowo Podgórne,
woj. poznańskie,
St. 18, AZP: 52-25/47

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadził mgr Jan Dudziak. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Osada kultury łużyckiej. Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego.

Stanowisko położone jest na południowym stoku niewielkiego wyniesienia, ok. 350 m na południe od rzeki Samy i ok. 1 km na zachód od samej wsi. Badania o charakterze ratowniczym miały na celu przebadanie nie wyeksploatowanej jeszcze części piasznicy leżącej na północnym skraju osady i stanowiącej szczyt wspomnianego wyniesienia, a zainspirowane zostały przypadkowym znalezieniem tam 3 jam, a w nich ceramiki.

Stosując wiercenia łaską geologiczną przebadano obszar o powierzchni ok. 1500 m². Założono w efekcie 3 wykopu o łącznej powierzchni ok. 60 m².

W trakcie badań zarejestrowano 5 obiektów, najprawdopodobniej jam gospodarczych, o średnicach od 0,8 do 1,2 m i głębokościach od 0,3 do 0,8 m. W obiektach tych znaleziono łącznie 391 ceramiki oraz kilkanaście fr. kości zwierzęcych i kilka ulamków polepy. Ceramika (wyłącznie łużycka) pozwala ustalić chronologię na IV-V okres epoki brązu.

W przebadanej części stanowiska nie było, prócz obiektów, warstwy kulturowej. Poza obiektami (głównie w warstwie humusu) znaleziono 80 fragmentów ceramiki, w tym I wczesnośredniowieczny (pozostałe lużyckie). Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu.
Nie przewiduje się kontynuacji badań.

Maciejowice, woj. śledzkie,
St. 112, AZP: 60-81/

Polska Akademia Nauk Instytut Historii
Kultury Materialnej Zakład Epoki Metali
w Warszawie

Badania prowadziła dr Małgorzata Mogielnicka-Urban. Konsultował doc. dr hab. Jan Dąbrowski. Finansowane częściowo przez WKZ w Siedlcach. Dziewiąty sezon badań. Cmentarzysko mazowiecko-podlaskiej grupy kultury lużyckiej z IV-V okresu epoki brązu i osada z IV-V okresu epoki brązu (drugi sezon badań) oraz osada z IV-V okresu epoki brązu (piąty sezon badań).

Stanowisko 1. Przebadano 154 m². W obrębie cmentarzyska wyeksplorowano 39 obiektów występujących w 3 poziomach, o podobnym charakterze jak w latach ubiegłych. Były to: 36 grobów popielnicowych, 1 zespół niezawierających kości naczyń, 1 skupisko ceramiki, 1 ślad po słupie. Groby popielnicowe w większości przykryte były płackiem lub miską. Zarysy jam grobowych uchwycono w 3 wypadkach. Obok 3 popielnic stały przystawki. W 14 grobach stwierdzono drobne przedmioty brązowe, w 5 ślady brązu na kościach, w 6 krzemienie, w 2 kamienie. Zespół naczyń niezawierających kości składał się z 3 kubków profilowanych stojących do góry dnem. Ślad po słupie był skrajnym obiektem w północno-zachodniej części cmentarzyska. Badania przyniosły uściślenie zasięgu i rozpoznanie dalszych partii tego stanowiska.

Północna peryferia cmentarzyska nawarstwia się na osadę badaną już w 1987 r. Odkryto tu dalszą część zaciemnienia, 4 jamy, 2 ślady po słupach oraz zniszczony grób szkieletowy. Przebadane partie zaciemnienia pozwalają sądzić, iż miało ono kształt prostokątny o wymiarach ok. 11,6x9 m (pozostałość warstwy kulturowej lub obiektu), dno płaskie, miąższość ok. 20 cm. Wypełnisko stanowił zbity czarny piasek z licznymi fragmentami ceramiki kultury lużyckiej, krzemieniami, bryłkami polepy, węgielkami drzewnymi, ułamkami kamieni. Znalezione tu także fragment rozcieracza, kamienia do szlifowania i paciorek gliniany. W tej części natrafiono także na niewielki neolityczny materiał ceramiczny. Jedną ze śladów po słupach wystąpił obok, a drugi pod zaciemnieniem. Jamy znajdowały się na północ i wschód od zaciemnienia w warstwie ciemnożółtego (rdzawego) piasku lub pod nią, zawierającego duże ilości ceramiki lużyckiej. Miały one charakterystyczne wypełnisko ciemniejsze przy ściągach a jaśniejsze w centrum i zawierały spore ilości ceramiki. Grób szkieletowy, zapewne kultury trzcinieckiej, zalegał w warstwie białego piasku, zdecydowanie niżej niż pozostałe obiekty. Badania wykazały nawarstwienie się w tej części stanowiska 1 kilku obiektów: cmentarzyska kultury lużyckiej, osady tej kultury, cmentarzyska (?) kultury trzcinieckiej, osadnictwa neolitycznego.

Stanowisko 2. Przekopano 25 m², wykopy lokalizując w północno-wschodnim krańcu osady, gdyż celem ich była także weryfikacja wyników interpretacji zdjęć lotniczych terenu. Układ warstw w tej części osady jest analogiczny, jak w badanych poprzednio, a mianowicie pod ziemią ona występowała warstwa ciemnożółtego piasku o miąższości 30-50 cm ze stosunkowo licznymi fragmentami ceramiki kultury lużyckiej, krzemieniami, ułamkami kamieni, bryłkami polepy. Poniżej zalegała słabo wyróżniająca się, miejscami zanikająca warstwa szarego piasku o miąższości 5-15 cm z niewielkim materiałem zabytkowym, ograniczona od calca poziomami orsztyku. Nie znaleziono tu żadnych obiektów.

Rozpoczęto analizy zawartości fosforu w glebie, pobierając próbki z obu osad i przestrzeni między nimi. Powinny one m. in. ułatwić rozpoznanie zasięgu osad i stosunków przestrzennych między nimi.

Badania będą kontynuowane.

Małyszówka, gm. Dąbrowa Białostocka, woj. białostockie,
St. 4, AZP: 26-87/

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Białymstoku

Badania prowadzili mgr mgr Katarzyna Rusin, Jerzy Maciejczuk, Lech Pawlata (autor sprawozdania). Finansował WKZ w Białymstoku. Osada ze schyłku epoki brązu i wczesnego średniowiecza.

Stanowisko odkryte zostało w kwietniu 1988 r. w trakcie badań AZP. Znajduje się ono na wzgórzu kemowym w widłach doliny małych cieków. Badania miały charakter rałowniczo-sondazowy z uwagi na niszczenie stanowiska przez eksploatację żwiru. Od właściciela terenu uzyskano informację o znalezieniu podczas orki kilku toporków kamiennych.

Wykop o powierzchni 15 m² zlokalizowano w szczytowej partii wzgórza, ok. 50 m na zachód od miejsca znalezienia toporków. Wyeksplorowano zachowany fragment dużej jamy o uchwyconej średnicy ok. 7 m, zniszczonej przez eksploatację żwiru, oraz 3 mniejsze obiekty jamowe. Jedynie jama 2b miała regularny kształt kolisty, w profilu cylindryczny z płaskim dnem, o średnicy 110 cm i głębokości 65 cm. Pozostałe obiekty to nieregularne, małe jamy o charakterze odpadkowym.

Z wypełnisk obiektów wydobyto fragmenty słaboprofilowanych naczyń gładzonych i chropowatych nawiązujących do ceramiki z osad obronnych Pojezierza Mazurskiego, fragmenty glinianej formy odlewniczej bransolety (?) o przekroju okrągłym, hetkę kamienną, oraz liczne fragmenty doskonale zachowanych kości zwierzęcych.